

MUSICAL

Multifunctionaliteit en lokale identiteit als paradigma's voor een duurzame en competitieve landbouw

DUUR VAN HET PROJECT

Fase 1: 15/12/2006 – 31/01/2009

Fase 2: 01/02/2009 – 31/01/2011

BUDGET

791.649 €

SLEUTELWOORDEN

Multifunctionality, competitiveness, territorial identity, high quality produce, sustainability, local partnerships

CONTEXT

De modernisatie van de landbouw maakt het almaar moeilijker om in gele (sociale zorg en cohesie), groene (milieu- en landschap) en blauwe diensten (water management en overstromingscontrole) te blijven voorzien; bijgevolg komt de ecologische en sociale duurzaamheid van de landbouw in gevaar. Een prominent probleem is het ontbreken van markten om zulke non-commodities te vergoeden. Onze hypothese voor dit onderzoeksproject is echter dat deze markten geconstrueerd kunnen worden op basis van regionale identiteit en territorialiteit. Het hoofdoel van dit project is daarom te onderzoeken wat regionale identiteit betekent, hoe landbouw hiertoe bijdraagt en of dit concept een manier kan zijn om multifunctionele landbouw te promoten.

BESCHRIJVING VAN HET PROJECT

Doelstellingen

Om de voornaamste hypothese te analyseren zal Work Package (WP) 1 de relatie tussen multifunctionele landbouw en territoriale identiteiten onderzoeken. Dit WP bevat drie elementen. In (sub-) WP 1.1 zal het concept van territoriale identiteit onderzocht en uitgetest worden door middel van interviews met stakeholders in enkele case studies. Dit zal leiden tot een ontleding van de term identiteit en haar hiërarchische relaties (WP 1.2). Van dit deel van het project wordt verwacht dat het de rol van de landbouw in het opbouwen van een territoriale identiteit in plattelandsgedebied, voortaan agrarisch-regionale identiteit genoemd, kan bewijzen. Een derde deel van dit WP zal zich concentreren op de consumptie van agrarisch-regionale identiteiten en hoe deze gevalideerd worden door verschillende stakeholders (WP 1.3).

In WP 2 van het project worden de economische effecten van agrarisch-regionale identiteiten geanalyseerd. In WP 2.1 zal bekeken worden in hoeverre (on)bewust opgebouwde territoriale identiteiten economische waarden, zoals vastgoedprijzen en prijzen van toeristische accommodatie, beïnvloeden. Het tweede deel (WP 2.2) analyseert enkele rurale streken (in België of elders) die erin geslaagd zijn een sterke identiteit te creëren als basis voor het vergroten van de economische competitiviteit van de regio. De kritische succesfactoren en de sleutelindicatoren voor het opbouwen en gebruiken van deze lokale identiteit zullen op basis van deze analyse geïdentificeerd worden.

WP 3 ten slotte, zal de resultaten van de vorige WP's combineren zodat de mogelijkheden van een (actief) opgebouwde agrarisch-regionale identiteit in het vergroten van rurale competitiviteit in België in kaart gebracht worden. Op basis van de case studies zal WP 3.1 nagaan hoe agrarisch-regionale identiteiten in België (her)opgebouwd

(terug) versterkt kunnen worden. WP 3.2 zal daarentegen focusen op de rol van samenwerking en van nieuwe vormen van organisatie bij lokale stakeholders in het opbouwen en gebruiken van agrarisch-regionale identiteiten en het promoten van multifunctionele landbouw (aanwezigheid, knelpunten, transactiekosten, rol van tussenpersonen, ...). WP 3.3 zal zich concentreren op eventuele nieuwe financieringsmechanismen en hun toepassingsmogelijkheden. Het project wordt uiteindelijk besloten in WP 3.4 dat op basis van de resultaten van de vorige WP's de 'windows of opportunity', of kansen voor een succesvolle implementatie van lokale initiatieven met betrekking tot lokale identiteit in België identificeert.

Methodologie

Naast literatuuronderzoek en algemene data analyse op bestaande databanken, zal dit project zich voornamelijk baseren op vier case studies via een gegronde theoretische benadering (grounded theory), i.e. het opbouwen van theoretische kaders door middel van experimenteel verkregen data. De vier case studies (twee in Vlaanderen en twee in Wallonië), zullen de voornaamste onderzoeksdata opleveren voor de drie WP's. Na een snelle beoordeling van de bestaande data met betrekking tot regionale identiteit, zullen deze case studies zodanig geselecteerd worden dat ze verscheidene niveaus van identiteit vertegenwoordigen. In deze casestudyregio's zal men de bestaande data verzamelen, interviews en enquêtes afnemen, focusgroepen samenbrengen en workshops organiseren. De doelgroepen zijn oorspronkelijke en niet-oorspronkelijke bewoners, bezoekers, vertegenwoordigers van de landbouw-, toerisme- en vastgoedsector, enz. De resultaten van de interviews, enquêtes, ... zullen zowel kwalitatief als kwantitatief geanalyseerd worden door middel van aangepaste statistische en econometrische technieken. In het laatste WP 3.4 zal al de informatie van de voorgaande WP's samengebracht worden tot kritische succesfactoren en sleutelindicatoren die dan gebruikt kunnen worden in een techniek die de 'windows of opportunity', of kansen, in kaart brengt.

INTERACTIE TUSSEN DE VERSCHILLENDE PARTNERS

De partners in het project zijn zeer complementair in de expertise met betrekking tot respectievelijk economische en sociale geografie, landbouweconomie, duurzame landbouw, ruimtelijke planning en plattelandontwikkeling. Deze expertise zal uitgewisseld worden in een interdisciplinaire samenwerking met vergaderingen en discussiemomenten op geregelde tijdstippen. De partner met de meeste expertise in een bepaald vakdomein is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de methodologie en het opbouwen van de vragenlijsten voor de desbetreffende sub-WP. Het verzamelen van data is echter een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid: de verzamel-

MUSICAL

Multifunctionaliteit en lokale identiteit als paradigma's voor een duurzame en competitieve landbouw

de data worden uitgewisseld en door andere partners gebruikt. De vakgroep Landbouweconomie van de Universiteit Gent coördineert het project en is verantwoordelijk voor de economische analyses; de afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning (AMRP) van de Universiteit Gent bekijkt de ruimtelijke aspecten van de agrarisch-regionale identiteit; het Instituut voor Sociale en Economische Geografie (ISEG) van de Katholieke Universiteit Leuven concentreert zich voornamelijk op de manier waarop regionale identiteiten geconstrueerd zijn, rekening houdend met oorspronkelijke en niet-oorspronkelijke bevolking, inwoners en buitenstaanders, en regelmatige en niet-regelmatige bezoekers; de eenheid Landbouw en Maatschappij van het multidisciplinaire Instituut voor Landbouw- en Visserij-onderzoek (ILVO) draagt bij door zijn expertise in analyse van landbouw-bedrijfsgegevens en duurzame landbouw en de 'Fondation Rurale de Wallonie' ten

slotte levert zowel terreinervaring in het Waalse plattelandsgebied als kennis met betrekking tot lokale actieteams en actie-onderzoek.

VERWACHTE RESULTATEN EN/OF PRODUCTEN

De belangrijkste verwachte outputs van dit project zijn papers over de definitie en ontleding van het concept agrarisch-regionale identiteit, inzicht in de wijze waarop deze identiteit ge (her)construeerd en gebruikt kan worden om multifunctionele en meer duurzame landbouwpraktijken te promoten, een lijst van kritische succesfactoren en sleutelindicatoren en ten slotte een reeks van aanbevelingen over de ontwikkeling en het praktijkgebruik van dit concept. Er zijn tussentijdse workshops en een afsluitend evenement gepland om alle geïnteresseerde stakeholders te informeren over de bevindingen van het project.

PARTNERS - ACTIVITEITEN

De vakgroep Landbouweconomie van de Universiteit Gent (AGECON), met promotor Prof. dr. ir. Guido Van Huylenbroeck, focust op de relaties en de interacties tussen de landbouw en zijn omgeving en de gevolgen van deze interacties voor de ontwikkeling van de sector. Multifunctionele landbouw, diversificatiemogelijkheden van de agrarische sector en de impact van het landbouw- en plattelandsbeleid zijn de voornaamste onderzoekstopics. De vakgroep heeft zowel ervaring met theoretisch als empirisch onderzoek en met een breed spectrum van onderzoekstechnieken zoals case studies, enquêtes, focusgroepen en economische en mathematische modellering.

De Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning (AMRP), met promotor Prof. dr. Georges Allaert, voert onderzoek uit binnen de brede context van ruimtelijke planning. De expertise centraliseert zich rond drie aspecten van ruimtelijke planning: (1) ruimtelijke planning en ontwerp, met aandacht voor ruimtelijke planning, ontwerp en plattelandsbeleid (landbouw, natuur, bosbouw en landschap), (2) ruimtelijke economie en management, en (3) mobiliteit.

Het onderzoek van het Instituut voor Sociale en Economische Geografie (ISEG),

met promotor Prof. dr. Etienne Van Hecke, legt zich toe op sociaal-economische ruimtelijke processen, met een duidelijke focus op vier topics: vestigingssystemen, processen van sociale integratie, regionaal-economische netwerken (ook lokaal) en toerisme en recreatie. Het ISEG combineert kwantitatieve en kwalitatieve methodologieën. Het heeft ervaring met multivariate verwerking van complexe en grote databanken (bijvoorbeeld data van volkstellingen) en met kwalitatief onderzoek zoals de performantie en verwerking van diepte-interviews, focusgroep-conversaties en participant observatie technieken.

De Eenheid Landbouw en Maatschappij van het multidisciplinaire ILVO, met promotors Dr. ir. Ludwig Lauwers en Dr. ir. Frank Nevens, is gericht op sociaal-wetenschappelijk onderzoek van de landbouw. De missie van het L&M is het aanreiken en analyseren van maatschappelijk verantwoorde keuzes in de ontwikkeling van de landbouw. Ze leggen zich toe op de transitie naar een duurzame en multifunctionele landbouw die competitief blijft binnen de grenzen van zijn omgeving. Het onderzoek is voornamelijk multi-, inter- en transdisciplinair, systematisch en prospectief. De analyse van de transitiemogelijkheden voor een multifunctionele landbouw, rekening houdend

CONTACT INFORMATION

Coördinator

Guido Van Huylenbroeck
Universiteit Gent (Ugent)
Vakgroep Landbouweconomie
Coupure Links, 653, B-9000 Ghent
Tel: +32 (0)9 264 59 26
Fax: +32 (0)9 264 62 46
Guido.VanHuylenbroeck@Ugent.be

Georges Allaert

Universiteit Gent (UGent)
Afdeling Mobiliteit en Ruimtelijke Planning
Krijgslaan 281 S8A3, B-9000 Ghent
Tel: +32 (0)9 264 47 17
Fax: +32 (0)9 264 49 86
georges.allaert@ugent.be/ hans.leinfelder@ugent.be

Etienne Van Hecke

Katholieke Universiteit Leuven (KULeuven)
Departement of Geografie
Sociale en Economische Geografie
Celestijnenlaan 200E, B-3001 Heverlee
Tel: +32(0)16 32 24 41
Fax: +32(0)16 32 29 80
etienne.vanhecke@geo.kuleuven.ac.be

Ludwig Lauwers & Frank Nevens

Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)
Eenheid Socio-Economie
Burg. Van Gansberghelaan 109
B-9820 Merelbeke
Tel: +32 (0)9 272 23 56
Fax: +32 (0)9 272 23 41
ludwig.lauwers@ewbl.vlaanderen.be
frank.nevens@ewbl.vlaanderen.be

Cathérine-Marie Leroy

Fondation Rurale de Wallonie
Avenue Reine Astrid, 14, B-5000 Namur
Tel: +32 (0)81 23 75 00
Fax: +32 (0)81 23 75 05
cm.leroy@frw.be

Opvolgingscomité

Voor de volledige en de meest up-to-date samenstelling van het Opvolgingscomité, gelieve onze databank van federale onderzoeksacties (FEDRA) te bezoeken op <http://www.belspo.be/fedra> of <http://www.belspo.be/ssd>

met zijn specifieke territoriale context, past integraal binnen de strategie van de Eenheid Landbouw en Maatschappij, wat de keuze voor deze eenheid als partner voor het project verantwoordt.

Eén van de grootste troeven van de Fondation Rurale de Wallonie, met promotor Dr. Cathérine-Marie Leroy, is hun expertise van het Waalse platteland in al haar dimensies. De Université Rurale de Wallonie (www.urw.be) is één van de producten die hieruit voortvloeide. Naast deze kennis uit de praktijk voeren zij actieonderzoek door samenwerking met wetenschappelijke organisaties.

